
Vnitřní život církve

LAICI V CÍRKVI

22. II. vatikánský koncil označuje církev jako Boží lid.³⁰ Všichni, kdo náleží do Kristovy církve, jsou Božím lidem a jeho většinu tvoří právě laici.³¹ Křtem a dalšími svátostmi křesťanské iniciace (biřmování, eucharistie) se laik podílí na Kristově úřadu kněze, proroka a krále.³² Tím na sebe přijímá poslání být ve společenství církve pod vedením vlastních pastýřů „prostředníkem“ mezi Bohem a vlastním lidským společenstvím, poslání nahlížet na životní situace Božím pohledem a být připraven ke službě a nasazení pro druhé. Současně je povolán, aby skrze své jedinečné poslání byl „ve světě“ spolupracovníkem Božím na celkové proměně stvoření, a tak svým nezastupitelným dílem přispěl k přiblížení „nové země a nového nebe“³³ tam, kde pracuje, kde se veřejně angažuje, kde tráví svůj volný čas.

23. Do kněžské služby laika spadá zejména účast na proměně světa prací.³⁴ Jde o to, s jakou poctivostí, věcnou správností i věrností k tomu člověk přistupuje. Prorocká služba spočívá také ve schopnosti číst znamení časů, je úkolem zvěstování Evangelia tomuto světu a nezbytným základem naděje. Rozumět Boží řeči v událostech, správně rozlišovat dobro a zlo, je úkolem laiků, kteří stojí uprostřed společenského a kulturního dění. Výrazem pastýřské služby laika je láska ve všech autentických podobách: v rodině, v manželství, ve světě kultury, ve výchově a vzdělávání, v umění, v zaměstnání, v politickém životě, v církvi atd.³⁵

30 Srov. *LG*, č. 9.

31 Srov. *LG*, č. 9-17.

32 Srov. *LG*, č. 31.

33 *Zj* 21,1.

34 Srov. KONGREGACE PRO KLÉRUS aj., *Instrukce k některým otázkám ohledně možnosti laiků podílet se na službách vykonávaných kněžími*, Praha: ČBK, 2001.

35 Inspirací a bohatými podklady k hlubšímu studiu témat mohou být čtyři řady dokumentů vydávaných ČBK.

24. Platformou pro uskutečňování tohoto poslání je pro křesťana společenství, jehož kořenem je samotný způsob Božího bytí – Boží Trojice – i definitivní forma budoucí proměny celého stvoření, totiž jeho sjednocení v Kristu. Podle tradiční struktury církve je základním prostorem pro uskutečňování žitého křesťanského společenství farnost, kterou by měl charakterizovat duch otevřenosti, vstřícnosti, důvěry, úcty, upřímnosti a komunikace založené na lásce.³⁶ Dnes však často mnozí křesťané zažívají takové skutečné společenství nikoli v územně vymezené farnosti, nýbrž v rámci menších komunit či nových hnutí, tvořených mnohdy i na ekumenickém základě. V nich se křesťané, a většinou právě laici, snaží o dokonalejší duchovní život, o prohlubování lásky ke všem lidem, o šíření křesťanské víry jako radostné zvěsti, praktikují různé formy apoštolátu a chtějí tak mít podíl na obnovování života celé společnosti křesťanským duchem. Zdá se, že stále významnější roli hrají právě tzv. „malá církevní společenství“.

25. Řada laiků usiluje o otevřenost, důvěru a život společenství ve farnosti. Mezi farníky se však najdou i pasivní nebo naopak destruktivní typy. Překážky vytváření skutečných farních společenství ze strany laiků spočívají:

- v pasivitě velké části laiků
- v neschopnosti respektovat odlišnost druhých a dokázat ji pozitivně využít ke společnému dílu
- v udržování dávno nefunkčního modelu, v němž je farář považován za rozhodující autoritu ve všem, co se týká života farnosti – od stavebních prací přes hudební vystoupení až k organizování akcí pro mládež a rady manželům.

Farnost není jenom územní jednotka či „okruh lidí“ spravovaných farářem, je to společenství lidí se vzájemnými vztahy a odpovědností.

26. Významným prvkem společenství církve je slavení liturgie. Prvky aktivní účasti na liturgii a společném slavení jsou citlivým ukazatelem kvality společenství a rovněž jedním z prostředků jeho

36 Srov. CIC 1983, k. 515-518; CCEO 1990, k. 279-280.

vytváření. Laici zde mohou působit jako akolyté, lektoři, zpěváci, hudebníci.³⁷

27. Dalším okruhem činnosti laiků je martyria – svědectví prostřednictvím hlásání Božího slova katechezí a křesťanskou výukou. Teologicky vzdělaní laici pověřeni církví mohou vést nejen výuku náboženské výchovy, ale také pracovat s dalšími vzdělávacími či katechetickými skupinami.³⁸

28. V oblasti diakonie se nabízí pestrá paleta služeb: doprovázení nemocných, různé formy pomoci rodinám, pomoc při řešení místních sociálních problémů. Nezastupitelnou úlohu zde zastává Charita Česká republika, která svými projekty pomáhá potřebným doma i v zahraničí. Diecézní a farní charity jsou příležitostí pro laiky zapojit se do služby diakonie v konkrétním prostředí své farnosti. Velmi žádoucí by byla též organizace a provoz středisek či klubů mládeže, seniorů, rodičů na rodičovské dovolené apod.

29. Výsledkem účinnosti předchozích aktivit je právě vytváření společenství – koinonia, a to jak v užším slova smyslu v rámci farnosti, tak i v širším smyslu v celé obci či městě. Právě pro nevěřící bratry a sestry mohou být křesťanští laici příkladem svým životem, láskyplným přístupem, ochotou vyslechnout a pomoci i svou přípravostí k otevřenému bratrskému dialogu.

30. Při přejímání služeb, apoštolských děl a úkolů laiky, včetně ceně služby voluntariátu, je velmi prospěšné, je-li věnována mimořádná pozornost výběru těch, kteří se na pastorační činnosti církve mají podílet, když je jim poskytnuta odpovídající a přiměřená formace, jsou stanovena práva, odpovědnost, trvání a způsob hodnocení jejich činnosti a předem zřetelně vymezeny normy, určující běžný pastorační provoz, včetně jasných a průhledných finančních toků a přiměřené odměny. Těm, kteří se větší měrou podílejí na pastoraci, je třeba věnovat důkladnější a trvalou duchovní pomoc, především skrze osobní doprovázení a praxi zdravého duchovního vedení.

37 Srov. CIC 1983, k. 228 § 1, 230 a 231; CCEO 1990, k. 408 § 2, 403 § 3, 709 § 2 a 409.

38 Srov. CIC 1983, k. 225 a 229; CCEO 1990, k. 406, 401 a 404.

31. V rámci aktivní účasti věřících je potřebné vnímat rozdíly mezi muži a ženami.³⁹ Rozdělení úkolů mezi muže a ženy má být domluvou o podílu na službě. Sněm oceňuje a vítá, když muži i ženy uplatňují svá různá obdarování, protože právě tyto dary církev v současné době velmi potřebuje. Zohlednění a posílení ženského přístupu při pastoraci a evangelizaci je přínosné.⁴⁰

32. Veškerá tato společná činnost má však dva nutné předpoklady: jednak ochotu laiků vystoupit z pasivity a odstupu a převzít aktivně spoluodpovědnost, na druhé straně pak ochotu kněží zvat laiky ke spoluzodpovědnosti, vzájemně komunikovat a spolupracovat.⁴¹ Pravdivý pohled nemůže opominout, že v naší církvi problém v komunikaci a spolupráci duchovních s laiky často skutečně existuje. Bylo by ostatně s podivem, kdyby po desetiletích záměrného maření takové spolupráce nedošlo na obou stranách k vytvoření nežádoucího modelu. Jde o nalezení nového místa laiků i duchovních jak v církvi, tak ve společnosti a získání pochopení pro toto hledání. Přitom se nejedná o jedno rozhodnutí, ale o dlouhodobý živý proces. Je třeba analyzovat situaci a postupně usilovat o změny. Zvláštní důležitost při tom má ochota laiků – odborníků v různých oblastech – přispívat nezištně svými vědomostmi k práci v církvi. Tento proces posiluje zřízení pastorační a ekonomické rady farnosti, v níž se laici učí přebírat zodpovědnost.⁴²

39 Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *List biskupům katolické církve o spolupráci mužů a žen v církvi a ve světě*, Praha: ČBK, 2004.

40 Srov. AA, č. 9: „Laici konají svůj mnohostranný apoštolát jak v církvi, tak ve světě. ... Protože však v nynější době mají na celkovém společenském životě stále větší aktivní podíl ženy, je velmi důležité, aby se zvýšila jejich účast i v různých oborech církevního apoštolátu.“

MD, č. 10: „Předností vlastní ženské přirozenosti jistě nejsou menší než předností mužské, jsou jenom odlišné. Žena tedy má – jako ostatně i muž – usilovat o své uskutečnění jako osoby. Má usilovat o svou důstojnost a své povolání na základě těchto zdrojů, podle bohatství svého žentství, které obdržela v den svého stvoření a které stále dědí jako výraz Božího obrazu a podoby, jež jsou jí vlastní ...“

41 Srov. CIC 1983, k. 275 § 2; CCEO 1990, k. 381.

42 Srov. CIC 1983, k. 536 a 537; CCEO 1990, k. 295.